

Міністерство охорони здоров'я України
Вищий державний навчальний заклад України
«Українська медична стоматологічна академія»

ІННОВАЦІЙНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИЩІЙ МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ

*Матеріали науково-практичної конференції
з міжнародною участю*

5 квітня 2012 р.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДО НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

Соколенко В.М., Весніна Л.Е., Міщенко І.В.

ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія»

Швидкий розвиток науки, техніки та різноманітних технологій дає можливість просуватися сучасній цивілізації до інформаційного суспільства. Розвиток освіти ХХІ століття спонукає до оновлення методів та прийомів навчання, запровадження в навчально-виховний процес інноваційних технологій, сучасних концепцій та способів формування життєвих компетенцій. Застосування інноваційних технологій, які будуються на комплексному психологічному вивченні особистості всіх учасників навчально-виховного процесу, дає можливість позитивно розвивати їх інтелектуальну, соціальну, духовну сфери.

Ключові слова: інноваційні технології, навчальний процес, педагогічна діяльність.

*Викладання – це мистецтво, а не ремесло
Рибникова М.А.*

За останні десятиріччя науково-інформаційний простір в нашій країні розвивається семимильними кроками. Швидкий розвиток науки, техніки та різноманітних технологій дає можливість просуватися сучасній цивілізації до інформаційного суспільства, а визначальним чинником стала інформація й усе, що пов'язане з її накопиченням, оновленням, передаванням та використанням.

У контексті євроінтеграційних освітніх процесів особливої актуальності набуває питання щодо застосування методів навчання, спрямованих на формування компетентного студента. За словами німецького соціолога Георга Зімеля «людина освічена та, яка знає, де знайти те, чого вона не знає». «Навчання» стає категорією, яка супроводжує людину протягом усього життя.

Як зазначається в Національній доктрині розвитку освіти в Україні у ХХІ столітті, одним з пріоритетів розвитку освіти є впровадження сучасних технологій, які розширюють можливості студентів щодо якісного формування системи знань, умінь і навичок, їх застосування у практичній діяльності, сприяють розвитку інтелектуальних здібностей до самонавчання, створюють сприятливі умови для навчальної діяльності. Поступово на зміну традиційній системі навчання приходить особистісно-орієнтована, традиційні методи змінюються інноваційними, що передбачають зміщення акцентів у навчальній діяльності, її спрямування на інтелектуальний розвиток студентів за рахунок зменшення долі репродуктивної діяльності.

Головною причиною модернізації освіти стало те, що вимоги суспільства до якості підготовки студентів зростають, а навчання залишається усередненим. За таких умов активний пошук інструментів побудови ефективного навчального процесу для масового навчання, які б гарантовано забезпечували успіх у руках кожного педагога, є актуальною потребою часу. Потрібно знайти такі дидактичні засоби, які б змогли перетворити навчання на свого роду технологічний процес із гарантованим результатом.

Використання новітніх технологій у сучасному суспільстві стає необхідним практично в будь-якій сфері діяльності людини, а особливо в педагогічній.

Поняття «технології» ввійшло в повсякденний педагогічний лексикон з початку 1990-х рр. з науково-технічних, виробничих галузей. В педагогіці цей термін став вживатися в зв'язку зі зростаючою роллю інформаційних технологій у процесі навчання.

Поняття «технологія» походить із двох грецьких слів: *tehne* – мистецтво, майстерність і *logos* – слово, навчання. Таким чином, технологію можна визначити як усвідомлене практичне мистецтво, усвідомлену майстерність. Технологія вказує, з однієї сторони, на конкретні способи і засоби здійснення професійної діяльності, з іншої сторони, на результати. Ступінь досягнення результатів за допомогою зазначених засобів і дій характеризує майстерність педагога.

Отже, технологія – це форма реалізації людського інтелекту, сфокусованого на розв'язанні суттєвих проблем буття. У словниках іншомовних слів: технологія – «сукупність знань про способи й засоби здійснення виробничих процесів». За допомогою технології інтелектуальна інформація перекладається на мову практичних рішень. Тобто технологія – це способи діяльності й те, як особистість задіяна в цій технології.

У документах ЮНЕСКО технологія навчання розглядається як системний метод створення, застосування й визначення всього процесу викладання й засвоєння знань з урахуванням технічних і людських ресурсів та їх взаємодій, що мають своїм завданням оптимізацію форм освіти.

Наприкінці 90-х років ХХ століття в педагогічній літературі з'явився новий термін – «інноваційна технологія». Термін «інновація» означає внесення в навчальний процес нового (факти, методи, прийоми), що покращує діючу систему освіти.

Інноваційна освітня технологія – сукупність форм, методів і засобів навчання, виховання та управління, об'єднаних єдиною метою; добір операційних дій педагога зі студентом, у результаті яких суттєво покращується мотивація студентів до навчального процесу.

Одним із пріоритетних векторів розвитку освіти, згідно національної доктрини, є впровадження інновацій, інформаційних технологій до навчально-виховного процесу.

На даний момент відомо ряд педагогічних технологій, які дозволяють педагогам виконувати завдання сучасної освіти. Всі педагогічні технології класифікують за інструментально значущими та різноманітними системними ознаками:

- технологія особистісно зорієнтованого навчання;
- технологія проблемного навчання;
- Технологія розвивального навчання;
- ігрові технології навчання;
- технологія розвитку критичного мислення;
- технологія інтерактивного навчання;
- інформаційні технології;
- проектна технологія.

Перелічені технології мають право на інтенсивне впровадження і в медичній освіті. На даному етапі оволодіння медичними науками, зокрема фізіологією, одне з провідних місць займають інформаційні технології.

Найсучаснішим комп'ютерним засобом навчання, який ми використовуємо на кафедрі, є мультимедіа, що ґрунтується на спеціальних апаратних і програмних засобах.

Однією з беззаперечних переваг засобів мультимедіа є можливість розроблення на їх основі інтерактивних комп'ютерних презентацій з фізіології. Їх ми впроваджуємо під час лекцій.

Презентація – це набір послідовно змінюючих одна одну сторінок-слайдів, на кожній з яких можна розмістити будь-який текст, малюнки, схеми, відео-, аудіо- фрагменти, анімацію, використовуючи при цьому різні елементи оформлення. Вони не вимагають особливої підготовки лектора й студентів та активно залучають останніх до співпраці.

Нами створено ряд комп'ютерних презентацій за допомогою програмного забезпечення MS Power Point з використанням персональних комп'ютерів. Вони являють собою мультимедійні презентації окремих тем з фізіології, які складені відповідно до чинної програми для студентів лікувального та стоматологічного факультетів. На наш погляд, презентація – це зручний засіб викладання як для студентів так і лекторів, в якій легко орієнтуватися. Особливого значення дані презентації мають при викладанні предмета для студентів-іноземців, що допомагає подолати слухачам деякий мовний бар'єр. Аналіз науково-методичної літератури та періодичних видань показав, що мультимедійні презентації здатні реалізувати багато проблем у процесі навчання, а саме:

- використовувати передові інформаційні технології;
- змінювати форми навчання та види діяльності в межах однієї лекції;
- полегшувати підготовку лектора до лекції та залучати до цього процесу студентів;
- розширювати можливості ілюстративного супроводу лекції, подавати історичні відомості про видатних вчених, тощо;
- реалізувати ігрові методи на лекції;
- здійснювати роботу в малих групах або індивідуальну роботу;
- дають можливість роздрукувати плану лекції та внесення в нього заміток та коментарів;
- проводити інтегровані заняття, забезпечуючи посилення міжпредметних зв'язків;
- організовувати інтерактивні форми контролю знань, вмінь та навичок;
- організовувати самостійні, дослідницькі, творчі роботи, проекти, реферати на якісно новому рівні з можливістю виходу в глобальний інформаційний простір.

Та все ж, незважаючи на переваги використання мультимедійних презентацій лекцій, є і певні недоліки. Як правило, демонстрація певного слайду спонукає студента детально його конспектувати. А при великому об'ємі інформації це просто неможливо. Тому на мультимедійні слайди необхідно виносити лише найважливіший матеріал, та й кількість слайдів повинна бути обмежена.

Проведення лекцій та практичних занять при комплексному застосуванні традиційних та мультимедійних технологій забезпечує набуття студентами не тільки глибоких та міцних знань, а й вміння розвивати інтелектуальні, творчі здібності, самостійно набувати нових знань та працювати з різними джерелами інформації.

На жаль, дані засоби ми цілком реалізуємо на медичному факультеті, але практично повністю не можемо реалізувати на стоматологічному факультеті. Це пояснюється тим, що в одну мультимедійну презентацію неможливо втиснути кілька різних тем, а на даному факультеті на весь курс фізіології відводиться лише 10 лекцій. Ні в якому разі не можна обмежити стоматологів вивченням фізіології тільки щелепно-лицьової ділянки. Адже ми випускаємо не дантистів, а лікарів, які повинні підходити до лікування зубів комплексно – з урахування стану фізіологічних процесів всього організму в цілому.

З іншого боку, збільшення тривалості практичних занять з двох годин до трьох дозволить використовувати фрагменти мультимедійних презентацій на окремих практичних заняттях, що дозволить оптимізувати їх проведення, замінити рутинні методи дослідження демонстрацією більш сучасних, дозволить проводити більш ґрунтовний аналіз тих чи інших результатів. І звичайно, для використання інформаційних технологій кожна кафедра повинна мати свій комп'ютерний клас, а не один на кілька кафедр.

Таким чином, розвиток освіти XXI століття спонукає до оновлення методів та прийомів навчання, запровадження в навчально-виховний процес інноваційних технологій, сучасних концепцій та способів формування життєвих компетенцій. Застосування інноваційних технологій, які будуються на комплексному психологічному вивченні особистості всіх учасників навчально-виховного процесу, дає можливість позитивно розвивати їх інтелектуальну, соціальну, духовну сфери, сприяє соціальному самоствердженню й культурному самостворенню.

ВПРОВАДЖЕННЯ КОМУНІКАТИВНОГО МЕТОДУ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Сологор І.М.

ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія»

Процес інтеграції українського суспільства до світової спільноти підвищує роль іноземної мови як засобу спілкування. Швидкий розвиток інформаційних та комп'ютерних технологій відкриває нові можливості у навчанні іноземним мовам. Для досягнення успіхів у викладанні іноземної мови необхідно реалізовувати принципи комунікативності під час навчання мовленнєвої, мовної, соціокультурної та професійної компетенцій студентів; активно впроваджувати в навчальний процес передові методи та новітні технології; розвивати у студентів інтенсивне почуття зацікавленості в отриманні знань.

Ключові слова: комунікативний метод, іноземні мови.

Сучасний етап розвитку інформаційних та комп'ютерних технологій відкриває нові можливості у навчанні іноземним мовам. Процес інтеграції українського суспільства до світової спільноти, прагнення вести професійний діалог у різних сферах життєдіяльності підвищує роль іноземної мови як засобу спілкування. Для висококваліфікованих фахівців знання іноземної мови стає сьогодні не тільки інструментом отримання інформації з оригінальних джерел, але й засобом комунікації, встановлення професійних контактів із зарубіжними партнерами. Саме тому перед викладачем постає проблема розробки та апробації нових методичних прийомів у процесі навчання іноземній мові.

На нашу думку, сьогодні навчання іноземним мовам обов'язково має охоплювати:

- мовленнєву компетенцію – формування умінь і навичок, що забезпечать здійснення спілкування у чотирьох його видах: аудіюванні, говорінні, читанні, письмі;
- мовну компетенцію – формування мовленнєвих навичок та мовних знань із лексики, граматики, фонології та орфографії;
- соціокультурну компетенцію – формування країнознавчих (історія, географія, економіка, державний устрій та ін.) та лінгвокраїнознавчих (мовленнєва/немовленнєва поведінка носіїв мови в певних ситуаціях) знань;
- професійну компетенцію – формування професійно-спрямованих знань, умінь та навичок з іноземної мови і здатності використовувати їх у професійній діяльності.

Практичне заняття з іноземної мови - основний стрижень, самостійна та цілісна організаційна одиниця навчального процесу. На сучасному етапі кожне практичне заняття повинно бути комунікативно-спрямованим, індивідуально-мотивованим, професійно-орієнтованим і мотиваційно-забезпеченим. Впровадження комунікативного методу у навчанні іноземних мов акцентує первинність вивчення мови як засобу комунікації, а отже, формування вмінь та навичок у чотирьох видах мовленнєвої діяльності в контексті основних комунікативних цілей. Питання інтеграції усного (говоріння та аудіювання) та письмного (читання та письмо) мовлення набуває основного значення під час розробки раціональної системи навчання іноземної мови. Саме тому ми вважаємо за необхідне створити відповідну систему інтегрованих вправ. Повна інтеграція матиме місце лише в тих вправах, в яких одночасно залучатимуться всі чотири види мовленнєвої діяльності, проте слід зазначити, що в сучасних підручниках та посібниках такі вправи майже відсутні.

Щодо здобуття мовної компетенції, то більшість існуючих навчальних матеріалів спрямовані на опанування системи мови, здобуття знань "про" мову, а не знань, "як" цією мовою користуватися. Певно тому досить поширеною є така ситуація, коли навіть після тривалого вивчення іноземної мови слухачі не завжди можуть вільно володіти структурами лінгвістичної системи мови. Слід зазначити, що часто це виникає внаслідок незбалансованого використання викладачами вправ. Значна увага приділяється тренінгам окремих аспектів мови (лексичних, граматичних, фонетичних, орфографічних), і недостатня увага – комунікативним вправам. На нашу думку, більшу ефективність матиме збалансоване використання тренувальних та мовленнєвих вправ.

Комунікативний підхід до вивчення іноземної мови передбачає достатньо активне використання комп'ютера. Ми зазначимо такі аргументи, що свідчать на користь співпраці студентів із комп'ютером:

по-перше, він забезпечує вільне спілкування слухачів в режимі реального часу шляхом викорис-